

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Hagsmunasamtök Heimilanna

heimilin@heimilin.is - www.heimilin.is
Ármúla 5 - 108 Reykjavík
kt. 520209-2120

Erindi nr. HH15U144.0561
Dags. 26.6.2015

Efni: Fjórða viðbótarumsögn Hagsmunasamtaka heimilanna um 561. mál á 144. löggjafarþingi
Vextir og verðtrygging o.fl. (erlend lán, varúðarreglur)

*Frumvarp til laga um breytingu á lögum um vexti og verðtryggingu,
lögum um Seðlabanka Íslands og lögum um neytendalán*

Hagsmunasamtök heimilanna hafa áður tjáð afstöðu sína til þess frumvarps sem hér um ræðir með umsögnum. Þann 24. júní óskaði efnahags- og viðskiptanefnd sérstaklega eftir afstöðu samtakanna til breytingartillögu fjármála- og efnahagsráðuneytisins við 25. gr. laga um neytendalán varðandi sérstaka upplýsingaskyldu lánveitenda, með vísan til minnisblaðs ráðuneytisins frá 26. maí. Umrædd breytingartillaga felur það í meginatriðum í sér að auk upplýsinga um sögulega þróun verðlags og vaxta og áhrif hennar á greiðslubyrði og höfuðstól lána, verði gert skylt að veita upplýsingar um sögulega þróun á gengi gjaldmiðla í þeim tilvikum sem það geti átt við.

Í fyrstu umsögn Hagsmunasamtaka heimilanna um það mál sem hér um ræðir, var lagt til að ákvæði um sérstaka upplýsingaskyldu með hliðsjón af sögulegri gengisþróun vegna lána í erlendum gjaldeyri, sambærileg við núverandi ákvæði um sögulega þróun verðlags vegna verðtryggðra lána og áhrif slíkra verðlagsbreytinga á höfuðstól og greiðslubyrði, yrðu færð í lög um neytendalán. Samtökin fagna því að sú tillaga virðist hafa fallið í góðan jarðveg líkt og sú breytingartillaga sem hér um ræðir ber með sér, en vilja engu að síður gera eftirfarandi athugasemdir við þá tillögu.

Með tillögu ráðuneytisins er það lagt til að auk núgildandi upplýsingaskyldu um sögulega þróun verðlags og áhrifa hennar á verðtryggð lán auk sögulegrar þróunar vaxta og áhrifa hennar á greiðslubyrði lána með breytilega vexti, verði kveðið á um að veita skuli upplýsingar um sögulega þróun á gengi erlendra gjaldmiðla og áhrif hennar á höfuðstól og greiðslubyrði vegna lána sem tengjast erlendum gjaldmiðlum. Aftur á móti er fyrirbyggjandi orðalag tillögunnar með þeim hætti að ef það næði fram að ganga myndi falla brott úr núgildandi lögum skilgreining á því hvað sé átt við með sögulegri þróun. Núgildandi orðalag 25. gr. laga um neytendalán kveður á um að veita skuli upplýsingar, þar á meðal niðurgreiðslutöflu, sem skuli taka mið af meðaltalsþróun síðustu 10 ára. Í fyrirbyggjandi tillögu er ekki nægilega skýrt kveðið á um að með sögulegri þróun sé átt við meðaltal eða uppsafnaðar breytingar undanliðinna 10 ára, og að veita skuli þær upplýsingar á varanlegum miðli. Samtökin telja hinsvegar óþarfi að Neytendastofa birti slíkar upplýsingar þar sem sú skylda á að hvíla á lánveitendum. Sjá nánar meðfylgjandi tillögu að nýju orðalagi 25. gr.

Auk þeirra atriða sem tillaga ráðuneytisins gerir ráð fyrir að veita skuli upplýsingar um og sögulega þróun þeirra, telja samtökin að nauðsynlegt sé að kveða á um sambærilega upplýsingaskyldu vegna óverðtryggðra lána með svokölluðu vaxtagreiðslubaki. Hér er um að ræða tiltekna útfærslu lánaskilmála með þeim hætti að lántakandi hafi eða geti sótt um valrétt sem felur það í sér að ef breytilegir vextir hækki umfram tiltekið viðmið, sé heimilt að fresta greiðslu þess hluta vaxta sem fari umfram hið tilgreinda hámark, og bætist sá hluti vaxta þess í stað við höfuðstól lánsins. Þar sem þessi útfærsla getur valdið breytingum á höfuðstól lána er að mati samtakanna ekki nægilegt að kveða einungis á um upplýsingaskyldu vegna áhrifa vaxtabreytinga á greiðslubyrði lána með breytilegum vöxtum, heldur þarf einnig að kveða á um upplýsingaskyldu um áhrif sögulegra vaxtabreytinga á höfuðstól lána með vaxtagreiðslubaki eða sambærilegum skilmálum.

Hagsmunasamtök heimilanna vilja auk framangreinda athugasemda, ítreka þá afstöðu sína sem hefur verið sett fram í fyrri umsögnum um málið, að samtökin eru alfarið andvíg því að heimilað verði að miða verðtryggingu fjárskuldbindinga við gengi erlendra gjaldmiðla. Slíkar lánveitingar fela í raun í sér blekkingarleik sem ber að stemma stigu við. Jafnframt er gengistrygging eitt form verðtryggingar fjárskuldbindinga í íslenskum krónum, en samtökin leggjast yfir höfuð gegn hverskonar verðtryggingu neytendalána, sama hvort miðað sé við gengi eða verðlag. Að lokum vilja samtökin mælast eindregið til þess að það ákvæði um upplýsingaskyldu varðandi sögulega þróun lánskostnaðar sem hér um ræðir, verði orðað með eftirfarandi hætti.

25. gr. laga nr. 33/2013 um neytendalán orðist svo:

Lánveitandi eða, eftir atvikum, lánamiðlari skal samhliða veitingu upplýsinga skv. 7. gr. og 12. gr. veita neytanda eftirfarandi upplýsingar, eins og við á:

1. Vegna verðtryggðra lána, um sögulega þróun verðlags og áhrif hennar á höfuðstól og greiðslubyrði sambærilegra lána.
2. Vegna lána með breytilegum vöxtum, um sögulega þróun breytilegra vaxta á samskonar lánnum og áhrif hennar á greiðslubyrði, og eftir atvikum áhrif hennar á höfuðstól lána með valréttarákvæðum sem fela í sér frestun á greiðslu vaxta að hluta til eða öllu leyti.
3. Vegna lána í erlendum gjaldmiðlum, um sögulega gengisþróun viðkomandi gjaldmiðla og áhrif hennar á höfuðstól og greiðslubyrði samskonar lána, miðað við íslenskar krónur.

Með sögulegri þróun samkvæmt 1. mgr. er átt við meðaltalsþróun eða uppsafnaðar breytingar undanfarinna 10 ára eftir því sem við á um viðkomandi lánsform.

Til viðbótar reikningsyfirliti í formi niðurgreiðslutöflu, sbr. i-lið 2. mgr. 12. gr., skal lánveitandi einnig láta neytanda í té niðurgreiðslutöflu þar sem miðað er við meðaltal eða uppsafnaðar breytingar síðustu 10 ára fyrir gerð sammings eftir því sem við á.

- o -

Virðingarfyllst, f.h. Hagsmunasamtaka heimilanna

Vilhjálmur Bjarnason, formadur@heimilin.is

Pálmei Gísladóttir, varaformadur@heimilin.is

Guðmundur Ásgeirsson, erindreki@heimilin.is